

Cilj:

Hvalnica in *graja* predpostavljata določeno retorično predznanje na dveh ravneh. Prvo raven predstavlja obvladovanje različnih vidikov strukture, ki velja za enega glavnih ciljev v večini predhodnih vaj. Pričujoči vaji v tem pogledu predstavljata preskok na višjo zahtevnostno raven, saj vsebujeta navodila za *podrobno hierarhično členitev*.¹ Druga raven se dotika neposrednega ubesedovanja, saj vaji predpostavljata *specifične jezikovne izbire*, ki temeljijo na govorcevi oceni poslušalcev: s kakšnimi besedami hvaliti/grajati nekoga, da bodo poslušalci to *naklonjeno* sprejeli. Pozitiven ali negativen oris osebe (živali, predmeta itn.) svojo prepričljivost in utemeljenost bolj kot katera koli druga vaja dolguje občinstvu, saj neposredno nagovarja njihov svet vrednot in splošnih prepričanj o vrlinah in slabostih, kakor tudi konkretne predstave, ki jih imajo o hvaljeni/grajani osebi (živali, predmetu itn.). Kar je lahko pozitivna lastnost, vedenje, ali vrednota za nekega posameznika (ali skupino), lahko velja za povsem nesprejemljivo pri kom drugem. Zato gre v obeh vajah tudi za ozaveščanje enega od zelo pomembnih ciljev v spoznavanju in usvajanju retoričnih principov, ki jo imenujemo *retorična situacija*.² Slednja predpostavlja razumevanje vseh okoliščin, v katerih mora govorka ali govorec nastopiti (tj. kaj, kdaj, komu in zakaj mora govoriti), pri čemer je v *hvalnici* in *graji* ta poudarek usmerjen k premisleku o občinstvu.

Operativni cilji vaje so:

- o Strukturiran prikaz: večravninska členjenost, ki je v funkciji nazornega prikaza želenih lastnosti izbranega objekta hvale ali graje.
- o Veščine strateškega ubesedovanja: vzpostavljanje primerjave in nasprotja, konkretizacija/posploševanje; vzbujanje čustev.
- o Ustresen izbor jezikovnih sredstev glede na kontekst, v katerem je tema obravnavana.
- o Konstrukcija argumentov na podlagi določenih vsebinskih izhodišč, ki temeljijo na konkretnih primerih (*vzgoja, značajske lastnosti, telesne vrline/slabosti, družbena (ne)uspešnost*).

Naloga:

Izberite katero koli od znanih javnih osebnosti in jo v kratkem sestavku *hvalite* zaradi njenih/njegovih vrlin. Pri pisanju se ravnajte po korakih:

1 V posodobljeni različici vaje ohranjamo okvirno večravninsko členitev, pri čemer smo nekatere elemente zaradi smiselnosti izpustili. Primer polne členitve je predstavljen v Babič (2006: 78–79).

2 Podrobneje o retorični situaciji pišemo v Žmavc (2011:20–21).